

Jógvan I. Olsen, fiskimálaráðharri:

Nú má vend koma í!

Yvirkapasiteturin í fiskiflotanum skal burtur, og stendur tað til fiskimálaráðharran, so eigur at takast burtur av trolaraflotanum. Betri prís fyri betri góðsku eigur at vera grundreglan, og tí skal prísásetingin broytast, sigur Jógvan I. Olsen, sum tó er ógvuliga hulin, tá spurt verur, hvussu broytingin kemur at síggja út. Annar partur av samrøðu við Ólav Høgenesen.

Í mong ár hevur verið tósað um, at fiskivinnan er komin upp í strúgva. Allir flokkar og øll landsstýri síðani 1980 hava ásaðnað, at okkurt skal gerast. Konkret uppskot hava verið fá, tíðsheldur konkretar broytingar. Sitandi fiskimálaráðharri Jógvan I. Olsen er fullsamdur í, at nú má vend koma í. Hvussu metir hann gongdina innan fiskivinnuna higartil, og hvat ætlar hann sær at gera fyri at venda gongdini.

Vit kunnu róliga siga, at yvirkalkulatióin, sum favoriserar skip og virkir, er inni í rakstrartølum og avrokningarprísum. Kortini bera hvørki skip ella virki seg. Hvussu leingi kann man halda fram?

- Nú høvdu vit eina kreppu ella ein gjaldförstørv innan hesa skipanina, tá 1989 byrjaði og sum helst fordi til politisku kreppuna við landsstýrisskifti. Tá vit komu í landsstýrið í juni, so gjørdur vit inntøkur fyri halda prísnum uppi, so teir ikki skuldu falla. Í hesum árinum er játtat til 'minstuløn og annan studning til fiskivinnuna' 505 mió. krónur. Í lands-

stýrisuppskotinum var tað talið skorið niður við umleið 50 mió. krónum, og figgjarnvndin hevur skorið hesa upphædd niður við 20 mió. aftrat.

Mest skarvað av hjá fiskivinnuni

- Nú hoyrir man ofta sagt í fjølmiðlunum í sambandi við sparringarnar, at størsti niðurskurðurin er innan sjúkrahúsvirkið, men tað passar ikki! Nógv tann størsti niðurskurðurin er innan fiskivinnuna; 'minstuløn og annan studningur til fiskivinnuna' er skorið við 72 mió. frá 1989 til 1990. Runt roknað svarar tað til 70 pr. kilo, so er fiskasølan ikki før fyri at selja fiskin fyri 70 oyru meira pr. kg. enn í fjør, so fer prísurin niður við 70 oyrum, - antin hetta fallið fer ígjøgnum studningsnevndina ella ráðfiskagrundin, tað er bara ein fordeilingsspurningur. Jú, 72 miljónir av 605 miljónum. Ber ikki til at venda spurninginum um figgjarlógina við og siga, at tit hava skorið niður á øllum almennum tænastuvirksemi bara fyri at halda lív í einari fallkomnari fiskivinnu, t.v.s.

fyrir ikki at verða noyddir at skera upp aftur meira burtur av studninginum til fiskivinnuna?

- Jú, tað ber sjálvandi eisini til. Men fer man at prioritera, so er tað heilt givið, at tað sum man fyrst eigur at lata liva, tað er fiskivinnan, tí hon er

grundarlagið, sum eigur lívið í øllum hinum. Dreppur man fiskivinnuna, so doyr alt hitt kortini.

Fiskivinnan, - ein myta

Fiskivinnan eigur lívið í okkum øllum, - er hetta

Fyrir virkini loysir tað seg betri at gera útflutningsvørur, ið er biligar, og tað er sera óheppið fyri samfelagið

ikkir vordið ein myta, sum er farin út um alt mark, tá tað kemur til rakstrarbú-

skaparlígan og landsbúskaparlígan rationalitet. Við øðrum orðum: hevur hendan mytan ikki havt við sær (og til endamáls) at rættvisgera hvat sum helst, t.d. eykarokningar til skattaborgaran í miljóna-klassanum, bara vinnan setur upp á, at hon hevur tað fyrri neyðini?

- Jú, tað kann vera nakað um hattar har, og tí má vend eisini koma í. Men hendan gongdin er bara politikkararum fyrri at takka, - ikki vinnuni.

- Fyrr avreiddu føroyingar í Bretlandi, men politikkarnir vildu hava, at fiskurin varð lagdur upp í Føroyum, so hann kundi geva fólki arbeiði. Hetta var

komur lønarlag, og eisini soleiðis at tað almenna yvirtekur meira og meira. Sannleikin er tann, at tað er komin politisk atkvøðu-spekulatióin í fiskivinnuna, og tað má fáa ein enda og ongantíð ov skjótt. Men grundsjónarmiðið má framvegis vera, at tað er fiskivinnan, sum verður tikið framum, tá vit skulu prioritera. Men tað skal sjálvandi vera á forvarligum grundarlagi.

Ein part av fiskivinnusøguni kundi tað verið hóskandi at spurt ein sambandsfiskimálaráðharran um: hevur innflutningsbannið hjá sambandslandsstýrinum 1980-1984 ikki verið ein meginorsøk in til støðuna í dag, soleiðis at vit í dag ikki bert hava ein yvirkapasitet í flotanum, men eisini ein flota, sum fyrri stóran part er órealistisk uppskrúvaður í virði og tí langt frá førur fyrri at forvara seg figgjarlíga, og har til óegnaður til at hagraiða fiskin?

Ja, sjálvandi, setur man forboð fyrri, at nú skulu ikki fleiri nýggj skip

koma, so verður eisini ein kapping millum flakavirkini, og teirri kappingini sleppur tú ikki undan... tí øll vilja tey hava meira fisk, og fisk fáa tey við at hava skip, og so skrávást kappingin við at fáa sær skip kanska óneyðugt upp.

- Tá var innflutningsbann, men tað var loyvt at byggja skip í Føroyum. Men sjálvandi, er man komin til tað niðurstøðu, at tað er ov nógv av skipum, so skal tað heldur ikki vera loyvt at byggja tey í Føroyum, um so er at tey leggjast aftrat, tí so øksit trýstið.

Hvøri nýggj ella gomul skip bera seg

- Tað er rætt at summi av teimum skipunum, sum skiftu eigarar tá, tey finga ein ov høgan prís, sum vit dragast við í dag. Men sjálvt tey nýggju skipini, sum fiska ógilla nóg, tey fáa heldur ikki endamar at røkka saman.

Hvat hendir í trímanna-nevndini í spurninginum um strukturbroytingar í fiskivinnuni?

- Hon savnar saman tilfar, men tað kemur eingin bráðlig strukturbroyting í føroysku fiskivinnuni, men tað ber til at hava nakrar málsetningar og taka nøkur stig og gera broytingar, sum arbeiða fram ímóti málsetninginum.

- Nakað kann sjálvsagt gerast frá einum degi til annan, t.d. ein reglugerð um upphøgg, um so er at man er samdur um hana. Fiskiflotin er eisini nóg tyngdur av gjaldkomnari skuld, at ein høvudsuppgávan verur at fáa umfríggjað partin, sum eftir er, tá yvirkapasiteturin er tikið burturúr, so flotin kann hava ein rímligan møguleika fyrri at klára seg.

- Reglugerðin fyri upphøgg er broytt soleiðis, at landsstýrið hevur heimild til at keypa skip á tvingsilssølu við tí fyrri eyga, at taka tey burturúr flotanum. Hvat annað hava tit havt frammi?

Rávørubýtið

- Rávørubýtið er eitt, og tað er rættliga tungt og trupult. Teir, sum hava virkir, vilja illa góðtaka, at teir skulu fáa eitt býti.

- Hettar at byta rávørurnar hevur samband við tað, vit tosaðu um viðvíkjandi skipum, sum vórðu uppskrúvaði í virði. Um so er, at eitt virki veit, hvat tað eigur rætt til, so fyrirbyrgir

Jógvan I. Olsen, fiskimálaráðharri. Um miðjan februar skal hann pakka fiskivinnupakkan upp, men óvist er, hvat verur í honum